

Till
Nacka Tingsrätt
mmd.nacka.avdelning3@dom.se

från
Naturskyddsföreningen i Upplands-Bro
Carin Enfors, ordförande
070-536 26 15
carin.enfors@telia.com

Mål nr M 8144-20; angående ansökan om tillstånd till fortsatt och utökad täktverksamhet m.m. samt vattenverksamhet inom samfälligheten Håbo Häradsallmänning s:1 och fastigheten Bro-Önsta 2:10 Upplands-Bro kommun

Yttrande angående Sand & Grus AB Jehanders (Jehander) yttrande över inkomna synpunkter
Aktbilaga 52

B.1 Påverkan på yt- och grundvatten

B 1.1 Enskilda brunnar

Eftersom det, enligt Jehander, inte finns någon risk för förorening av brunnar så hävdar Naturskyddsföreningen att det inte finns skäl för Jehander att inte acceptera Miljönämndens yrkande att: *Jehander ska förpliktigas att vidta åtgärder om enskilda brunnar drabbas av försämringar.*

B 1.3 Sedimentationsdammar klarar flöden

Vad innehåller vattnet som pumpas ut? Det borde finnas tillräckligt stor erfarenhet från liknande verksamheter och Jehanders nuvarande verksamhet för att kunna redovisa föroreningar och halter. Till exempel finns inte redovisat förväntade halter av kväve i olika former.

Vid lågt vattenflöde späds inte farliga/oönskade ämnen ut. De forslas i höga koncentrationer till recipienten (Sigtunafjärden, Broviken).

Det bör finnas ett villkor om provtagning och högsta halter av oönskade ämnen och om flödesutjämning.

B.2 Påverkan på naturmiljö

B.2.1 Påverkan på djur- och växtliv i allmänhet, och Görvälnkilen i synnerhet.

Naturskyddsföreningen vidhåller att en utökad täktverksamhet kommer att medföra en negativ påverkan på djur- och växtliv i allmänhet, och Görvälnkilen i synnerhet.

Görvälnkilen ligger visserligen öster om verksamhetsområdet men kommer att påverkas av bland annat buller. Kilen har ingen skarp gräns utan är flytande in i övrig natur. Det är viktigt att de gröna korridorerna inte smalnas av så att det påverka djurlivet negativt.

I vårt svar på Jehanders ansökan 2021-02-12 påpekade vi felaktigheter i ansökan:

I det aktuella området rapporterades i Artportalen under 2000-talet 516 arter (mest kärlväxter) varav 22 stycken är rödlistade! Enligt ansökan är det, citat: *"fem kärlväxter, sex grod- och kräldjur, en mossart samt ett flertal fåglar, som är skyddade enligt artskyddsförordningen (2007:845). Arterna är vanliga i Sverige och deras bevarandestatus påverkas inte .....Ansökan omfattar därmed inget yrkande om artskyddsdispens."*

I ansökan hävdas också att: *"Den ansökta verksamheten bedöms under driftskedet ha små negativa konsekvenser för naturmiljön. Den största delen av skogen i och omkring det ansökta verksamhetsområdet består av produktionsskog med relativt låga naturvärden."* Fel! Vi anser att den har stora konsekvenser. Den hyser rödlistade arter och är ett populärt rekreativt område.

I ansökan står vidare att, citat: *"Majoriteten av de skyddade arterna – som har identifierats inom det ansökta verksamhetsområdet – är vanligt förekommande i Uppland."* Fel! Rödlistade arter är inte vanligt förekommande! De är rödlistade av en anledning, att de är minskande.

Vidare står följande i ansökan: *"Groddjuren bedöms gynnas av en fortsatt täktverksamhet, då länshållningen av tåkten upprätthåller den befintliga sumpskogen och skapar fler dammar. Jehander har här till föreslagit ett stort antal skyddsåtgärder till skydd för naturmiljön – bland annat bevarande av vegetation i vissa delar av verksamhetsområdet, skapande av olika strukturer vilka gynnar de inom området aktuella arterna och anpassningar av verksamheten för att minska störningar på känsliga arter."*

Den ansökta verksamheten bedöms efter driftskedet och föreslagen efterbehandling leda till en mer artrik och varierad natur, med positiva effekter för biologisk mångfald även på landskapsnivå." Naturskyddsföreningen anser att det är fel att först förstöra naturen, för att sedan fixa till den och hävda att den blir bättre då. Hur kan vi vara säkra på att den blir bättre?

B.3 Påverkan på friluftsliv, rekreation och landskapsbild

B.3.1 Friluftslivet

Naturskyddsföreningen och närboende anför att friluftslivet i skogsmarkerna kring verksamheten kommer att påverkas.

Naturskyddsföreningen vidhåller att ansökt verksamhet kommer att ha stora negativa konsekvenser för friluftsliv och rekreation. Att hänvisa till andra marker är nonchalant. Området är mycket flitigt utnyttjat av naturälskare, det rörliga friluftslivet, scouter, svamp- och bärplockare, ryttare, hundägare, jägare, med flera. Det ingår i det största relativt orörda naturområdet i hela norra/västra Storstockholmsregionen. Vi är emot att dessa värdefulla marker mer och mer naggas i kanterna eller att det görs intrång i dem av miljöpåverkande verksamheter.

B.4 Buller

B.4.1 och B.4.2 Buller

Naturskyddsföreningen vidhåller att ansökt verksamhet kommer att ge ökat buller för närboende, bland annat Näshagen, även om bullernivåerna hålls inom gränserna. Det är en viktig orsak till att vi

är emot att verksamheten utökas. De störs redan nu och en utökad verksamhet kommer att expandera närmare bostadsområden. Jehander kan dessutom inte lova att det i framtiden inte kommer att ske överskridanden av tillåtna bullergränser – oavsett orsak.

B.4.3 Buller i kraftledningsgata

Bullerberäkningen har inte tagit någon hänsyn till förekomsten av skog. Men det är självklart att avverkning av skog påverkar den *faktiska* bullerspridningen.

B.4.5 Lokalisering är fel med tanke på störningsrisken vid andra tider än 06-18 helgfria vardagar. Naturskyddsföreningen yrkar på att tillverkning av asfalt och betong ska ske 06-18 helgfria vardagar. Om det inte går att helt utesluta tillverkning helger och nätter så anser Naturskyddsföreningen att tillverkning av asfalt och betong vid andra tider än 06-18 helgfria vardagar bör begränsas i tillståndet.

B.5 Damning

Effekten av de dammbekämpande åtgärder som Jehander avser använda sig av vid verksamheten bör kontrolleras. Damning bör villkoras i tillståndet.

B.7 Lukt

Lukt från asfaltverket

Sydväst är förhärskande vindriktning mot närliggande bostadsområden. Lokaliseringen är därför felaktig. Det är också en viktig orsak till att vi är emot att verksamheten utökas.

Naturskyddsföreningen yrkar på att Jehander ska redovisa vilka ämnen och halter som kommer att släppas ut både genom skorsten och marknära. Detta ska ligga till grund för villkor i tillståndet. Det borde finnas tillräckligt stor erfarenhet från liknande verksamheter för att kunna redovisa vilka ämnen och halter som är aktuella. Naturskyddsföreningen anser att Jehander, om de får tillstånd till verksamheten, måste få krav på att vidta ytterligare reducerande åtgärder för luftförorenande utsläpp, både marknära och genom skorsten, till exempel genom att installera filter före utsläpp i skorsten.

Jehander skriver att utsläppen till luft är som störst i samband med driftstörningar samt vid start och stopp av asfalttillverkningen. ”Jehander kommer att utveckla goda rutiner för underhåll och produktionsplanering, vilket kommer att begränsa luktpåverkan från asfaltverket.” Under punkt B.4.5 hävdar Jehander att produktionen är beroende av efterfrågan och alltså inte helt kan planeras/styras av dem.

Att Jehander inte har tagit emot några klagomål om lukt betyder inte att närboende inte besvärats av lukt.

B.8.2 Trafik

Naturskyddsföreningen vidhåller att det behövs en gång- och cykelväg till Håbo-Tibble och eventuellt vidare till Håtuna. Verksamheten kommer att generera fler fordonsrörelser under tidpunkter med hög efterfrågan än vad Jehander har angett: *”högsta möjliga antalet fordonsrörelser som kan komma att inträffa under enstaka dagar, med trafiken jämnt fördelad över dygnet”*. Att förutsätta att trafiken är jämnt fördelad över dygnet är en teoretisk beräkning. I verkligheten kan tidvis

fordonsrörelserna i bli fler. I ansökan skriver Jehander att normal arbetstid för täktverksamheten är helgfri måndag till fredag, kl. 06-18.

B.8.3 Fordon från och till väg 263

Jehanders svar på Trafikverkets fråga om trafik norra vägen mot Arlanda är att det tar samma tid som söderut via E 18. Men sträckan via väg 263 är kortare och med tung trafiks hastighetsbegränsningar går det fortare. Jehander *"kan dock informera transportörer, som kommer ifrån eller går norrut mot Arlandaområdet, om den rekommenderade färdvägen via de större vägarna."* Jehander saknar inflytande över transportörerna så det är ett tomt påstående utan värde.

Naturskyddsföreningen vidhåller behovet av en gång- och cykelväg (se B.8.2!)

B.11 Risken för föroreningar

B.11.1 Förorening av mark och vatten

Risken för föroreningar av mark och vatten är inte bara en fråga om spill, som Jehander begränsar frågan till i sina kommentarer.

Föroreningar till vatten som härrör från sprängningar, kross, mottagning av externa massor, asfaltproduktion med mera, det vill säga hela verksamheten. Även här borde det finnas gott om data över ämnen och halter från de olika verksamhetsgrenarna. Det är svårt att ta ställning till föroreningar av ytvatten när det saknas data om föroreningsmängder och -ämnen. De bedömningar som Jehander har presenterat baseras på medel- och högvattenflöden. Det är mera sannolikt att bassänger kommer att tömmas i samband med låga/lägsta vattenflöden då påverkan av eventuella föroreningar är som störst. Därför är det viktigt att det tas fram fakta om föroreningar för att kunna göra en bedömning av påverkan när den är som störst.

Ett eventuellt tillstånd bör villkoras så att Jehander kontinuerligt redovisar mätdata och åtgärder som visar att gränsvärden i tillståndet inte överskrids.

Externa massor som mottagning och återvinning av rena rivnings-, jord- och schaktmassor samt entreprenadberg ska klara kraven för MRR.

B.13 Planförhållanden

B.13.1 Översiktsplanen

I översiktsplanen har politikerna uttryckt en vilja som man inte kan bortse från.

Naturskyddsföreningen anser översiktsplanen är ett starkt dokument i kommunens planering även om den inte är rättsligt bindande. ÖP 2010 har reviderats och antagits i FÖP 2016. Den är aktuell i FÖP 2040. Vi stöder Miljönämnden och närboende i deras uttryckliga intention att följa FÖP 2016.

B.15 Återvinning av massor

B.15.4 Inkommande material

Vi begär att massorna klarar kraven för MMR. Vi har tidigare begärt att massorna ska klara kraven för KM. Det var ett fel.

B.16 Övrigt

B.16.2 Förklaring till varför verksamhetsområdet måste utökas så markant, särskilt söder om bryt-området.

”Jehander har för närvarande inte någon avsikt att bedriva verksamhet i den södra delen av verksamhetsområdet. Vid utformningen av verksamhetsområdet har dock Jehander tagit höjd för en mycket långsiktig verksamhet i området, dvs. även efter det nu ansökta tillståndet, för att säkra tillgången till marken och vara transparent gentemot myndigheter och närboende med bolagets ambitioner för verksamheten.”

Naturskyddsföreningen motsätter sig att ge tillstånd till en sådan inmutning för framtida behov. Det ska tas upp i en framtida översiktsplan.

C. Artskydd

Naturskyddsföreningens bedömning är att den ansökta täktverksamheten kräver dispens enligt 14 och 15 §§ artskyddsförordningen. Naturskyddsföreningen anser att Jehader inte visat att kontinuerlig ekologisk funktion kommer att bibehållas för de aktuella arterna.

Naturskyddsföreningen anser att det inte är visat att den sökta verksamheten är jämförbar med de projekt som nämns i kommissionens vägledning. I kommissionens vägledning anges att verksamheter som enbart ligger i ett företags intresse normalt inte kan komma i fråga. Jehander har inte visat att den ansökta täktverksamheten utgör utgör skäl av tvingande orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse. (Se argument nedan!)

Angående förbuden i 4 § AF avseende fåglar efter C-473/19

Sökanden skriver att det inte är möjligt att överföra EU-domstolens tolkning av förbuden i artikel 12 livsmiljödirektivet på artikel 5 fågeldirektivet. Sökanden argumenterar för att fågeldirektivet inför ett *generellt* system för skydd medan livsmiljödirektivet inför ett *strikt* system för skydd. Detta argument återfinns i generaladvokatens förslag till avgörande i C-473/19 men var inget som EU-domstolen fäste vikt vid när målet avgjordes. En generaladvokats förslag har inget värde som rättskälla om inte EU-domstolen hänvisar till förslaget.

Dessutom har EU-domstolen uttalat sig om förhållandet mellan det *generella* systemet för skydd och förbuden i artikel 5 fågeldirektivet och deras förhållande till artikel 12 livsmiljödirektivet. EU-domstolen har dels förtydligat att förbuden i artikel 5 fågeldirektivet går längre än det generella systemet för skydd genom att förbuden i artikel 5 b och d föreskriver ett *särskilt* skydd (se C-411/17 *Bialoweiza* p. 263). I samma dom påtalar EU-domstolen även likheterna mellan de två direktivens förbudsartiklar (se C-411/17 *Bialoweiza* p. 252).

EU-domstolen har därefter uttalat att ”tolkningen av de båda direktiven, även om varje direktivs särdrag beaktas vid tolkningen, inte kan anses skilja sig åt, eftersom denna tolkning, inom ramen för deras särdrag, omfattar liknande överväganden som bland annat rör deras respektive skyddssystem” (se C-217/19 *Vårjakt på handjur av ejder* p. 84).

Vad sökanden anför om hur 4 § artskyddsförordningen ska tolkas saknar stöd i EU-domstolens praxis. Föreningen anser att förbuden i 4 § artskyddsförordningen måste tillämpas på samma sätt, dvs på individnivå och utan beaktande av påverkan på berörd arts bevarandestatus, oavsett om det handlar om fåglar eller arter som omfattas av artikel 12 livsmiljödirektivet.

Föreningen noterar att mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt landar i samma slutsats i M 1625-20. Förbuden aktualiseras därför även avseende fåglar och verksamheten kräver dispens.

Angående avsiktlighet

Sökanden anser vidare att deras verksamhet inte träffas av förbuden i 4 § artskyddsförordningen eftersom de inte kan anses visa en sådan uppenbar likgiltighet som krävs för att förbuden aktualiseras. Sökanden hänvisar till kommissionens vägledning samt MÖD 2014:48. Föreningen konstaterar att kommissionens vägledning inte är bindande och att det inte i någon av de domar från EU-domstolen som hanterar begreppet ”avsiktlighet” anges att uppenbar likgiltighet för förbuden krävs för att avsiktlighet ska anses vara för handen. Efter MÖD 2014:48 har Mark- och miljööverdomstolens fasta praxis istället utgått ifrån den definition som följer av EU-domstolens avgöranden. Föreningen anser att rekvisitet ”avsiktligt” är uppfyllt.

D. Ekonomisk säkerhet

Den ekonomiska säkerheten bör vara betydligt längre tid och summan större. Det behövs för att ta höjd för skador, föroreningar som visar sig efter lång tid. Annars finns risk för att det allmänna tvingas bekosta nödvändiga åtgärder. Det är PPP, Polluters Pays Principal som gäller.

Naturskyddsföreningen Upplands-Bro

c/o Carin Enfors
Ringuddsslingan 23
197 91 Bro
Tel: 070-536 26 15
carin.enfors@telia.com